

УДК 595.773.1:504.2 (477.43)

Р.Ю. Панін

НОВІ ЗНАХІДКИ ЖУКІВ-ТУРУНІВ (COLEOPTERA: CARABIDAE) У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Тотальний антропогенний вплив (вирубування лісів, осушувальна меліорація, розорювання земель, застосування пестицидів та інсектицидів, випас худоби тощо) на екосистеми регіону, який зростає протягом останнього століття, корінним негативним чином вплинув на чисельність рідкісних, стенотопних і з великими розмірами тіла представників ентомофауни. Багато видів, зокрема жуків-турунів, стали надзвичайно рідкісними, інші не траплялися у зборах понад 70 років.

З іншого боку, вимоги до середовища існування більшості видів рідкісних комах або невідомі, або недостатньо досліджені. Такий стан справ вимагає інтенсифікації досліджень і проведення їх кваліфікованими спеціалістами. За останні роки на порівняно незайманих ділянках природних ділянок були виявлені оселища низки рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів жуків-турунів. Збереження цих ділянок є одним із невідкладних завдань і головних умов збереження регіонального біорізноманіття.

***Carabus (Limnocarabus) clathratus* Linnaeus, 1761**

Локально трапляється в усіх західних областях України, крім гірських районів Карпат (Ризун, 1990; Ризун, 2003), рідкісний. Гігрофіл.

Виявлений в Малому Поліссі в ок. м. Кам'янка-Бузька, Львівської обл. на березі лісового болота, під корою, навесні і восени 2005 і 2006 рр.

***Carabus (Trachycarabus) estreicherii* Fischer von Waldheim, 1822**

У західних областях України відомий з Поділля і півдня Малого Полісся (ок. м. Броди) [2, 3, 5-10].

Зібраний вперше за повоєнні роки в ґрунтові пастки Барбера 12.05-2.06.2007 р. в ок. с. Ясенів Бродівського р-ну Львівської обл. на невеликій (1-1,5 га) степовій ділянці. Біотопом виду є збережений осередок степової рослинності, який зазнає значної трансформації внаслідок інтенсивного випасу худоби та весняного випалювання сухої трав'яної рослинності.

***Carabus (Eucarabus) ullrichii* Germar, 1824**

Середньоевропейський вид, в Україні – західна частина; в Українських Карпатах: Передкарпаття, Бескиди, Рівна, Вулканічний хребет і Закарпатська низовина [2].

Для Товтрового пасма виявлений вперше: ок. с. Кам'янки, Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Зібрані особини характеризуються дещо заокругленішими надкрилами та гранулами у проміжках елітр.

Крім згаданих вище видів, заслуговують на увагу знахідки у буковому лісі деяких монтанних видів роду *Carabus* в околицях с. Вибранівка, Жидачівського р-ну, Львівської обл. (Опілля). Зокрема, слід відзначити: ***Carabus (Platycarabus) irregularis montandoni* Buysson, 1882**, ***C. (Hygrocarabus) variolosus* Fabricius, 1787**, ***C. (Chaetocarabus) intricatus* Linnaeus, 1761**. Підтвердження існування життєздатних популяцій цих видів жуків-турунів свідчить про добру збереженість цього лісового масиву.

***Blethisa multipunctata* (Linnaeus, 1758)**

Голарктичний вид, розповсюджений в Середній і Пн. Європі, Сибіру і Пн. Америці [4], у гірських районах Українських Карпат не виявлений [2]. Релікт льодовикової епохи, стенотопний гігрофільний вид, трапляється локально, рідкісний.

Виявлений 20-25.05.2007 р. в ок. м. Камянки-Бузької Львівської обл. на березі лісового болота та 20.04-6.05.2008 р. в урочищі „Заливки” природного заповідника „Розточчя”, ок. смт Івано-Франкове Яворівського р-ну Львівської обл.

Таким чином, вперше за останні 70 років виявлено жука-туруна *C. estreicheri* Fisch. von Waldh. в ок. с. Ясенів Бродівського р-ну Львівської обл. Наведена інформація про нові знахідки жуків-турунів: *Carabus clathratus* L., *C. ullrichii* Germ., *C. irregularis montandoni* Buys., *C. variolosus* F., *C. intricatus* L., *Blethisa multipunctata* (L.) у західному регіоні України, яка розширює їхні ареали.

1. Ризун В.Б. Жужелицы (*Coleoptera, Carabidae*) родов *Calosoma* Web., *Carabus* (L.), *Cychrus* F. // Каталог музейных фондов. Сб. науч. тр. – Львов, 1990. – С. 137-166.
2. Ризун В.Б. Туруни Українських Карпат. – Львів, 2003. – 210 с.
3. Якобсон Г.Г. Жуки России, Западной Европы и сопредельных стран. – Спб., 1905. – 1024 с.
4. Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. Katalog fauny Polski. Cz. 23. Chrzęszcze (*Coleoptera*). Biegaczowate – *Carabidae*. Cz. 1. – Warszawa: Państwowe wyd-wo naukowe, 1973. – 2. – 233 s.
5. Łomnicki M. Spisy chrzęszczów. Małkowice obok Grodka (okręg Lwowski), także okolicy Tarnopola // Spraw. Kom. Fizyograf. – Kraków, 1868. – 2. – S. 153.
6. Łomnicki M. Zapiski z wycieczki podolskiej odbytej w roku 1869 pomiędzy Seretem, Zbruczem a Dniestrem // Spraw. Kom. Fizyograf. – Kraków, 1870. – 4. – S. 41-85.
7. Łomnicki M. Wykaz chrzęszczów czyli Tęgopokrywych (*Coleoptera*) ziem polskich (Catalogus coleopterorum Poloniae) // Kosmos. – Lwów, 1913. – 38. – S. 21-155.
8. Nowicki M. Przyczynek do owadniczej fauny Galicyi. – Kraków, 1864. – S. 3-12.
9. Nowicki M. Verzeichniss galizischer Käfer // Beitrage zur Insektenfauna Galiziens. – Kraków, 1873. – S. 7-52.
10. Rybiński M. Wykaz chrzęszczów zebranych na Podolu galicyjskiem przy szlaku kolejowym Złoczów-Podwołoczyska w latach 1884-1890 // Spraw. Kom. Fizyograf. – Kraków, 1903. – 37. – S. 57-175.

ТРК "Міст-Медіа", м. Львів
e-mail: rpanin@mail.ru